

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Lunds kommuns yttrande över promemorian Idrottsutbildningar i gymnasie- och gymnasiesärskolan (dnr U2020/04134/GV)

Sammanfattning

Lunds kommun ställer sig positiv till det grundläggande syftet att skapa ett förbättrat samt mer likvärdigt, tydligt och transparent system för idrottsutbildning i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, och till flertalet av förslagen promemorian.

I det följande redovisas Lunds kommuns ställningstaganden och synpunkter.

Numreringen nedan hänvisar till motsvarande kapitel i promemorian.

4.1 Gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott ersätter riksidrottsgymnasium och nationellt godkänd idrottsutbildning

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget att slå samman de två tidigare utbildningarna till en för att idrottsutbildning med specialidrott ska bli likvärdig för alla elever, samt att ämnesplanen för specialidrott endast ska få tillämpas inom gymnasie- och gymnasiesärskoleutbildningar med specialidrott.

Den nya benämningen Gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott är dock otydlig. Ett mer passande namn skulle vara Gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med riksrekryterande specialidrott.

Förslaget innebär att all idrottsutbildning på gymnasial nivå blir riksrekryterande, vilket medför att kommunala utbildningsanordnare av NIU ska gå över till riksrekrytering. Det behöver förtydligas vad som utgör skolans ansvar och vad som åligger eleven och dennes vårdnadshavare gällande boendesituation och den idrottsliga situationen. Det sistnämnda kan exempelvis innebära att eleven ska finna en plats i en ny idrottsorganisation. Dessutom är det en extra stor utmaning för en ungdom att klara både en gymnasieutbildning och en elitsatsning, och samtidigt flytta hemifrån i tidig ålder. Det är därför inte odelat positivt att all utbildning blir riksrekryterande, och önskvärt att tillstånd att bedriva den nya idrottsutbildningen får en geografisk spridning så

2020-10-19

Diarienummer

UN 2020/0659

att ungdomar i så liten utsträckning som möjligt behöver flytta långt hemifrån.

4.2 Det ska finnas nationella krav för att få vara en gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott

Lunds kommun ställer sig positiv till föreslagna förändringar i kraven för godkännande att anordna utbildningen, då det kommer att innebära en ökad kvalitet och likvärdighet i utbildningen.

4.3 Bestämmelserna om var ansökan ska lämnas ska förbli oförändrade

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget.

4.4. Skolverket beslutar om utbildningen efter förslag från Riksidrottsförbundet och yttrande från ett specialidrottsförbund

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget att Skolverket ska besluta om var och med hur många platser gymnasieutbildningar och gymnasiesärskoleutbildningar med specialidrott anordnas, eftersom det bör ge en ökad likvärdighet i bedömningarna. Lunds kommun vill dock betona att det krävs kompetens inom idrottsområdet vid Skolverket för att kunna göra dessa bedömningar likvärdigt och med god kvalitet, vilket blir särskilt viktigt när antal platser ska minska.

4.5 Staten och kommunerna ska dela på kostnaden för ämnet specialidrott

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget eftersom det innebär en tydligare reglering av och en ökad likvärdighet i utbildningen. Det behöver dock förtydligas vad statsbidraget respektive ersättning utifrån en riksprislista ska finansiera.

4.6 Utbildningen ska vara avgiftsfri med undantag för den utrustning som behövs för elitidrotten

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget om undantag från huvudregeln om avgiftsfri skola, som innebär att elevens eller dennes vårdnadshavare ska stå för kostnader som avser individuell idrottsutrustning samt förslaget att kostnadsansvaret inte ska gälla om en elev eller dennes vårdnadshavare av ekonomiska skäl inte kan stå för kostnaden, för att uppfylla skollagens krav på likvärdighet. Lunds kommun anser dock inte att det är huvudmannen som ska stå för denna kostnad, utan istället elevens hemkommun. Det är dessutom problematiskt ifall en utbildningsnämnd/motsvarande inom en kommunal huvudman eller en styrelse för en fristående huvudman ska bedöma när en elev eller dennes vårdnadshavare av ekonomiska skäl inte kan stå för kostnaden, eftersom dessa organ

2020-10-19

Diarienummer

UN 2020/0659

inte har kompetens, verktyg eller metoder och inte heller tillgång till data för att kunna göra sådana bedömningar. Om det blir aktuellt bör det istället vara socialtjänsten i elevens hemkommun som gör denna bedömning inom ramen för socialtjänstlagens bestämmelser om ekonomiskt bistånd.

4.7 Lika möjligheter till utbildning oavsett kön samt andra frågor om urval

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget om urvalsregler gällande kön. Däremot är det problematiskt att vid urval ta "hänsyn till den elitnivå som den sökande uppnått i sin ålderskategori i den aktuella specialidrotten" (s. 64). Det finns risk att sökande som är födda tidigt på året, och därmed mer fysiskt utvecklade, gynnas. Forskning visar att individer födda sent på året generellt missgynnas inom idrotten, vilket beror just på indelningen i årskullar. Det är viktigt att inte ytterligare förstärka denna negativa effekt. Det bör därför finnas utrymme i regelverket att göra en helhetsbedömning av individens framtida möjlighet att nå senior nivå. Detta är även angeläget utifrån att antal platser vid idrottsutbildning med specialidrott planeras minskas.

4.8 Vissa kurser i idrott och hälsa behöver ses över i särskild ordning – specialidrott kan ses över i det kontinuerliga arbetet med styrdokumentet

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget, särskilt eftersom antal platser på idrottsutbildning med specialidrott planeras minska enligt promemorian.

Vi vill dock understryka att revideringen av kurserna idrott och hälsa 1 – specialisering och idrott och hälsa 2 – specialisering behöver vara genomförd innan dess att övergången från NIU och RIG till Gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott är implementerad. Vid denna översyn ska också beaktas behovet av att urval på idrottsmeriter kan komma att krävas till dessa kurser.

4.9 Insatser behövs för att få fler legitimerade och behöriga lärare i specialidrott

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget. Skolhuvudmännen bör vara delaktiga i arbetet med att utveckla validering och att ta fram ytterligare åtgärder för att minska lärarbristen.

4.10 Utbildning på entreprenad i ämnet specialidrott bör även i fortsättningen bara tillåtas i undantagsfall när det medges av regeringen

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget.

4.11 En ny överklagandebestämmelse införs

2020-10-19

Diarienummer

UN 2020/0659

Lunds kommun ställer sig positiv till förslaget att ett sådant beslut ska kunna överklagas, men inte att det ska beslutas av en utbildningsnämnd/motsvarande inom en kommunal huvudman eller en styrelse vid en fristående huvudman.

5. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lunds kommun anser att nya idrotter inom NIU och RIG inte bör godkännas innan, och att befintliga godkännanden bör förlängas fram till dess att de nya bestämmelserna träder i kraft, för att ge huvudmännen goda förutsättningar att planera sin verksamhet. I övrigt är nämnden positiv till förslaget.

6. Konsekvenser

Enligt promemorian medför förslagen ekonomiska konsekvenser för kommunerna endast i liten utsträckning (s. 77), och att de är "försumbara för kommunkollektivet som helhet" (s. 78). Argument som framförs är att det är frivilligt för en huvudman att ansöka om att anordna en idrottsutbildning och inte ett nytt åtagande, samt att hemkommunen är skyldig att ersätta den anordnande kommunen för elevens utbildning. Enligt nuvarande bestämmelser ska hemkommunen betala det belopp som beslutats i varje enskilt fall av Skolverket. I promemorian konstateras att Skolverket trots bestämmelsen inte har fattat några sådana beslut och att en konsekvens av detta är att ersättningen varierar mellan huvudmän (s. 77). Syftet med en riksprislista är att skapa likvärdighet och transparens. I praktiken kan en riksprislista innebära att ersättningen till en enskild kommun som anordnar idrottsutbildning blir lägre än tidigare, och att utbildningen därför inte kan anordnas. Vidare innebär övergången till riksprekrytering för kommunala huvudmän som anordnar NIU att kostnader för inackorderingstillägg tillkommer.

Antal platser på en idrottsutbildning bestäms i ansökan. En avsikt med promemorian är att minska antal platser, och antal platser har betydelse för möjligheten att anordna utbildningen.

Avslutande kommentar

Avslutningsvis vill vi även understryka behovet av att säkerställa en god lokal och regional tillgänglighet samt förankring i dialog med de regionalt verksamma specialförbunden samt huvudmän som idag bedriver idrottsutbildningarna. Det vore i vår mening olyckligt om en ändring likt den som föreslås resulterade i ett försämrat regionalt utbildningsutbud.

2020-10-19

Diarienummer

UN 2020/0659

I detta ärende har Utbildningsnämnden i Lunds kommun beslutat (dnr UN 2020/0659). Enhetschef Mia Reuterborg och biträdande rektor Linus Persson har varit föredragande.

Rasmus Törnblom
Ordförande
Utbildningsnämnden

Stefan Norrestam
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen